

ФАКУЛЬТЕТ СОЦІОЛОГІЇ ТА УПРАВЛІННЯ
ЗАПОРІЗЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ

ЗАТВЕРДЖУЮ

Декан факультету соціології та управління

Т.Ф. Бірюкова

29 » 08 2025 р.

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
НОВІТНІ СОЦІОЛОГІЧНІ ТЕОРІЇ

підготовки магістрів

денної форми здобуття освіти

освітньо-професійна програма Соціологія

спеціальності С5 Соціологія

галузі знань С Соціальні науки, журналістика, інформація та міжнародні відносини

ВИКЛАДАЧІ: Скворець Володимир Олексійович, д.філос.н., доц., проф. кафедри соціології

Обговорено та ухвалено
на засіданні кафедри соціології

Протокол № 1 від "26" 08 2025 р.
Завідувач кафедри соціології

(підпис) В.О. Скворець

Погоджено

Гарант освітньо-професійної програми

(підпис) Т.О. Ратушна

2025 рік

Зв'язок з викладачем:

E-mail: vskvorets@cisr.zp.ua

Телефон: 099 649 5600

Інші засоби зв'язку: Moodle (форум курсу, приватні повідомлення); Viber за номером 099 649 5600

Кафедра: соціології, 4 корп. ЗНУ, вул. Дніпровська, 33а, кімн. 309

1. Опис навчальної дисципліни

Мета вивчення навчальної дисципліни полягає у набутті знань про новітні соціологічні теорії, основні їх течії та напрямки, а також найбільш актуальних проблем новітніх соціологічних парадигм. Усвідомити роль і значення новітніх соціологічних теорій у процесі аналізу розвитку суспільства, опанувати історичні форми та напрями генези соціологічних знань, їх взаємозв'язок, взаємовплив і наукову цінність з позицій сьогодення. Основними завданнями вивчення навчальної дисципліни «Новітні соціологічні теорії» є: надання базових знань про умови, динаміку та особливості розвитку новітніх соціологічних теорій; аналіз специфіки застосування новітніх соціологічних теорій у дослідженні основних сфер життя суспільства (політичної, економічної, культурної та соціальної); засвоєння принципів та методів наукового соціологічного пізнання; класифікація новітніх соціологічних концепцій та теорій; характеристика найбільш актуальних версій соціологічного осмислення стану сучасного українського суспільства. Інтерактивний формат курсу, спонукатиме до дебатів, полеміки, аргументованого відстоювання власної точки зору, орієнтований на розвиток критично важливих для фахівця у галузі гуманітарних та управлінських наук навичок ефективної усної та письмової комунікації. Виконання групових практичних завдань та підсумкових групових творчих проектів спонукає до розвитку навичок командної роботи, організаційних та лідерських якостей майбутніх соціологів. Використання новітніх програмних засобів під час виконання практичних завдань розвине як загальні, так і професійні цифрові компетенції слухачів.

У концептуальному, інформаційному і логічному плані даний курс тісно пов'язаний з такими дисциплінами, як «Соціокультурний розвиток людства», «Глобалізація: соціологічний аналіз», «Інституціональна соціологія», «Якість емпіричних досліджень», «Соціальне прогнозування», «Сучасна соціологія конфлікту».

2. Паспорт навчальної дисципліни

Нормативні показники	денна форма здобуття освіти	заочна форма здобуття освіти
Статус дисципліни	Обов'язкова	
Семестр	1-й	
Кількість кредитів ECTS	3	
Кількість годин	90	
Лекційні заняття	14 год.	
Семінарські заняття	14 год.	
Практичні заняття		
Лабораторні заняття		
Самостійна робота	62 год.	
Консультації	Розклад розміщення консультацій: Кількість: 3 особисті – понеділок, з 15:00 до 16:00, IV корпус, ауд. 309; дистанційні – Zoom, за попередньою домовленістю Запис на консультації: vskvorets@cisr.zp.ua	

Вид підсумкового семестрового контролю:	залік
Посилання на електронний курс у СЕЗН ЗНУ (платформа Moodle)	https://moodle.znu.edu.ua/enrol/index.php?id=15025

ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Силабус навчальної дисципліни

3. Методи досягнення запланованих освітньою програмою компетентностей і результатів навчання

Результати навчання та компетентності	Методи навчання / форми і методи оцінювання
ЗК01. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу. СК01. Здатність аналізувати соціальні явища і процеси. СК02. Здатність виявляти, діагностувати та інтерпретувати соціальні проблеми українського суспільства та світової спільноти. ПР04. Застосовувати наукові знання, соціологічні та статистичні методи, цифрові технології, спеціалізоване програмне забезпечення для розв'язування складних задач соціології та суміжних галузей знань.	Опрацювання першоджерел; опитування на семінарських заняттях; тестування в системі Moodle; написання есе, практичне завдання.
СК06. Здатність дотримуватися у своїй діяльності норм професійної етики соціолога та керуватися загальнолюдськими цінностями. СК08. Здатність співпрацювати з європейськими та євроатлантичними інституціями. СК10. Здатність аналізувати новітні досягнення теоретичної соціології, які є основою для формування критичної соціологічної саморефлексії у процесі пізнання складної соціальної реальності. ПР01. Аналізувати соціальні явища і процеси, використовуючи емпіричні дані та сучасні концепції і теорії соціології.	Дискусія; написання есе; практичне завдання
ЗК04. Здатність працювати в міжнародному контексті. ЗК06. Здатність приймати обґрунтовані рішення. ПР02. Здійснювати діагностику та інтерпретацію соціальних проблем українського суспільства та світової спільноти, причини їхнього виникнення та наслідки. ПР05. Здійснювати пошук, аналізувати та оцінювати необхідну інформацію в науковій літературі, банках даних та інших джерелах. ПР07. Вирішувати етичні дилеми відповідно до норм професійної етики соціолога та загальнолюдських цінностей. ПР11. Аналізувати новітні досягнення теоретичної соціології, як основу для формування критичної соціологічної саморефлексії у процесі пізнання складної соціальної реальності.	Написання та усний захист індивідуального дослідницького завдання аналітичного характеру з презентацією його результатів

4. Зміст навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Вступ до дисципліни «Новітні соціологічні теорії»

Тема 1. Об'єкт, предмет, мета та завдання курсу «Новітні соціологічні теорії» (НСТ)

Об'єкт, предмет, мета та завдання НСТ. Мультипредметність та функції дисципліни. Понятійно-категоріальна база НСТ. Структура НСТ як науки. Структурні рівні НСТ як науки. Зв'язок НСТ з іншими сферами та галузями соціологічного знання. Роль та місце НСТ в системі суспільствознавчих

та гуманітарних наук.

Тема 2. Концептуальні основи соціології XXI століття

«Глобальне селище» М. Маклюєна. «Суспільство ризику» У. Бека. «Індивідуалізоване суспільство» З. Баумана. «Макдональдизація» суспільства Дж. Рітцера. Інформаційне суспільство (М. Кастельс). Цивілізаційна модель С. Хантінгтона.

Змістовий модуль 2. Неомарксизм, постмодернізм та системний підхід в новітній соціології

Тема 3. Неомарксистські теорії у соціології

Критика марксизму неомарксистами. Критична теорія сучасного суспільства. Критика марксистських ідей представниками «першого покоління» Франкфуртської школи (Т. Адорно, М. Хокхаймер, З. Кракауер, Л. Левенталь). «Друге покоління» Франкфуртської школи: О. Негт, Ю. Габермас. Критична теорія Ю. Габермаса. Теорія комунікативної дії. Дискурс та консенсус. Поняття розуму в теорії Ю. Габермаса. Знання та інтерес. «Колонізація життєсвіту». Проблема ідентичності у Ю. Габермаса. Можливість ідентичності в складних суспільствах. Неомарксизм та технокапіталізм. Сучасний марксизм: І. Валлерстайн та теорії світової системи. Постмарксизм. Аналітичний марксизм. Емпіричний марксизм. Постмодерністська версія марксистської теорії. Сучасна (нова) економічна соціологія. Неоінституціональна теорія: Р. Коуз, К. Ерроу, О. Уільямсон. Фордизм та постфордизм. Соціальні теорії постмодернізму.

Тема 4. Соціальні теорії постмодернізму

Витоки постмодернізму: антропологічний структуралізм К. Леві-Стросса. Постструктуралізм і постмодернізм. Критика модернізму. Ж. Дерріда: онто-тео-телео- фалло-фоно-логоцентризм. Соціологічні проблеми філософії М. Фуко. Археологія знання та поняття епістеми. Генеалогія влади. Історія сексуальності: турбота про себе. Наглядати і карати. Соціальна теорія Ж. Бодріяра: суспільство споживання. Гіперреальність, симуляція, симулякр. Спокуса. Соціально-економічна теорія Ж. Бодріяра. Критика соціальних теорій постмодернізму. Вплив постмодерністів на соціологічні теорії сучасності.

Змістовий модуль 3. Роль та місце феноменології, етнометодології та інтегрального синтезу в новітній соціологічній думці

Тема 5. Феноменологічна соціологія

Основні ідеї феноменологічної соціології А. Шюца. Змістова будова соціального світу. Соціальна реальність та життєвий світ. Феноменологія Т. Лукмана. Феноменологічний аналіз соціальної стабільності. Проблеми смислових криз. Розвиток та трансформація феноменологічної соціології. Соціально-конструктивістський напрям. П. Бергер та Т. Лукман про соціальне конструювання реальності. Феноменологія «чужого». Проблема «чужий/інший» у соціології. Феноменологія та когнітивна соціологія (А. Сікулер).

Тема 6. Етнометодологія

Етнометодологія Г. Гарфінкеля. Феноменологія та етнометодологія. Тотожність опису і конструювання соціальної реальності. Етнометодологічні дослідження контексту соціальних інститутів. Етнометодологічний аналіз розмов. Поєднання мовленнєвих засобів та невербальних дій. Етнометодологія та символічний інтеракціонізм. Критика етнометодології.

Змістовий модуль 4. Актуальні проблеми та виклики розвитку новітніх соціологічних теорій

Тема 7. Сучасне суспільство: актуальні соціологічні версії

Визначення сучасності через префікс «пост-». Модерн/Постмодерн. Модерн як незавершений проект (Ю. Габермас). Культура Постмодерну (П. Козловскі). Постмодерна соціологія (З. Бауман). Сучасна епоха як Просвітництво. Інформатизація. Вплив ЗМІ на формування свідомості людини. «Галактика Гуттенберга». Переваги Інтернету. Наслідки інформатизації: інформаційні війни. Ідентичність. Походження сучасної теорії ідентичності: Е. Еріксон. Осмислення ідентичності І. Гофманом. Класифікація ідентичності за джерелами (С. Гантінгтон). Вертикальний та горизонтальний виміри

ідентичності (Ю. Габермас). Проблема ідентичностей у А. Піццорно. Проблема множинного «Я» (Дж. Ельстер). Ідентичність та визнання (А. Хоннет). Ідентичність та «повернення дієвця» (А. Турен).

Тема 8. Основні парадигмальні настанови сучасних соціологічних дискурсів

Соціологічні теорії гендеру. Фемінізм. Гендерна нерівність. Феміністська соціологічна теорія. Теорія культурного фемінізму. Глобалізація. Підходи до осмислення: З. Бауман, М. Маклюєн, Ю. Габермас, С. Гантінгтон, Е. Гідденс, Дж. Рітцер. Інтимність та публічність (Е. Гідденс). Глобалізація та американізація. Глобалізація та європоцентризм. Проблема «Схід/Захід». Інтернаціоналізація. Мультикультуралізм та відмирання ідеї нації. Толерантність. Політкоректність. Нерівність. Свобода. Визнання. Прогностичні погляди на соціологію. Пророцтво кризи (А. Гоулднер).

Змістовий модуль 5. Новітні соціологічні теорії в сучасному українському суспільстві

Тема 9. Дослідження соціальних змін – актуальна проблема української науки

Актуальність проблеми розробки теорії розвитку українського суспільства. Економічний напрям дослідження соціальних змін. Концепція економічних реформ як чинника трансформації суспільства (М. Павловський). Концепція моделі народного капіталізму (О. Соскін). Концепція моделі народної економіки (А. Філіпенко). Модель державного соціалізованого капіталізму (В. Тарасевич). Концепція постіндустріальної економіки (О. Кендюхов). Демографічний напрям розвитку теорії соціальних змін: концепція демографічної політики (С. Пирожков, Е. Лібанова) і трансформації демографічних процесів (О. Гладун). Політичний напрям розвитку теорії соціальних змін. Методологія аналізу політичної сфери життя суспільства (В. Воловик). Концепція зміни моделі соціального управління (В. Геєць). Концепція політичного процесу в незалежній Україні (О. Рафальський). Концепція кризи політичного розвитку України (Г. Зеленько). Соціокультурний напрям розвитку теорії соціальних змін. Концепція соціокультурного розвитку (Ю. Павленко). Концепція безпеки глобального розвитку (О. Білорус). Концепція цивілізаційної структури сучасного світу (Ю. Павленко, С. Кримський, Ю. Пахомов). Безпековий напрям розвитку теорії соціальних змін в Україні. Концепція світової гібридної війни (В. Горбулін). Концепція війни і миру (Б. Парахонський. Г. Яворська).

Тема 10. Систематизація соціологічних теорій сучасного українського суспільства

Основні напрями розвитку соціологічної теорії. Створення системи моніторингу соціальних змін. Концепція моніторингу соціальних змін українського суспільства (Н. Паніна та Є. Головаха). Концепція подвійної інституційної системи (Н. Паніна та Є. Головаха). Концепція агентів соціальних змін у суспільстві нестійкої інституційності (група соціологів, керівник О. Злобіна). Дослідження соціокультурної специфіки українського суспільства: концепція соціальної ідентифікації українського суспільства (В. Тарасенко, О. Іваненко), концепція соціологічного підходу до просторової організації суспільства (І. Кононов), концепція субкультурної варіативності українського соціуму (керівники проєкту Н. Костенко і А. Ручка). Пошук шляхів подолання системної кризи українського суспільства: концепція системної кризи українського суспільства (М. Шульга), концепція соціально-адекватного управління (В. Бурега), концепція «кримінальної революції», концепція формування «кримінального суспільства» в Україні (І. Рущенко). Соціальне прогнозування в практиці управлінської діяльності: концепція соціального прогнозування (М. Лепський). Дослідження процесів суспільного відтворення: концепція соціальної матриці (М. Шульга). Дослідження процесів суспільної модернізації: концепція дослідницької програми держави, що сприяє розвитку (П. Кутуєв), концепція модернізації українського суспільства (Г. Чепурко, Ю. Сапелкін, О. Гончарук, Ю. Привалов, В. Пилипенко). Дослідження процесів миротворення. Концепція миротворення в умовах гібридної війни в Україні (М. Лепський). Концепція медіації та миротворення (М. Лепський).

5. Теми лекційних занять

№ змістового модуля	Назва теми	Кількість годин		Згідно з розкладом
		о/д.ф.	з.ф.	
1	Тема 1. Об'єкт, предмет, мета та завдання курсу «Новітні соціологічні теорії»	2		Раз на два тижні
2	Тема 3. Неомарксистські теорії у соціології	2		Раз на два тижні
3	Тема 4. Соціальні теорії постмодернізму	2		Раз на два тижні

4	Тема 5. Феноменологічна соціологія	2		Раз на два тижні
	Тема 7. Сучасне суспільство: актуальні соціологічні версії	2		Раз на два тижні
5	Тема 9. Дослідження соціальних змін – актуальна проблема української науки	2		Раз на два тижні
	Тема 10. Систематизація соціологічних теорій в сучасному українському суспільстві	2		Раз на два тижні
Разом		14		

6. Теми семінарських занять

№ змістового модуля	Назва теми	Кількість годин		Згідно з розкладом
		о/д.ф.	з.ф.	
1	Тема 2. Концептуальні основи соціології ХХІ ст. План 1. «Глобальне селище» М.Маклюєна. 2. «Суспільство ризику» У.Бека. 3. «Індивідуалізоване суспільство» З.Баумана. 4. «Макдональдизація» суспільства Дж.Рітцера. 5. Інформаційне суспільство (М.Кастельс). 6. Цивілізаційна модель С.Хантінгтона.	2		Раз на два тижні
2	Тема 3. Неомарксистські теорії у соціології План 1. Критика марксизму неомарксистами. Критична теорія сучасного суспільства. Критика марксистських ідей представниками «першого покоління» Франкфуртської школи (Т.Адорно, М.Хокхаймер, З.Кракауер, Л.Левенталь). 2. «Друге покоління» Франкфуртської школи: О.Негт, Ю.Габермас. Критична теорія Ю.Габермаса. Теорія комунікативної дії. Дискурс та консенсус. Поняття розуму в теорії Ю.Габермаса. Знання та інтерес. «Колонізація життєсвіту». Проблема ідентичності у Ю.Габермаса. Можливість ідентичності в складних суспільствах. 3. Неомарксизм та технокапіталізм. Сучасний марксизм: І.Валлерштайн та теорії світової системи. 4. Постмарксизм. Аналітичний марксизм. Емпіричний марксизм. Постмодерністська версія марксистської теорії. 5. Сучасна (нова) економічна соціологія. Неоінституціональна теорія: Р.Коуз, К.Ерроу, О.Уільямсон. Фордизм та постфордизм.	2		Раз на два тижні
	Тема 4. Соціальні теорії постмодернізму План 1. Витоки постмодернізму: антропологічний структуралізм К.Леві-Стросса. Постструктуралізм і постмодернізм. 2. Критика модернізму. Ж.Дерріда: онто-тео-телео-фалло-фоно-логоцентризм. 3. Соціологічні проблеми філософії М.Фуко. 4. Теорія Ж.Бодріяра: суспільство споживання. 5. Критика соціальних теорій постмодернізму. 6. Вплив постмодерністів на соціологічні теорії	2		Раз на два тижні

	сучасності.			
3	Тема 6. Етонометодологія План 1. Етнометодологія Г.Гарфінкеля. Феноменологія та етонометодологія. Тотожність опису і конструювання соціальної реальності. 2. Етнометодологічні дослідження контексту соціальних інститутів. 3. Етнометодологічний аналіз розмов. Поєднання мовленнєвих засобів та невербальних дій. 4. Етнометодологія та символічний інтеракціонізм. 5. Критика етнометодології.	2		Раз на два тижні
4	Тема 7. Сучасне суспільство: актуальні соціологічні версії План 1. Визначення сучасності через префікс «пост-». Модерн/Постмодерн. Модерн як незавершений проект (Ю.Габермас). 2. Культура Постмодерну (П.Козловські). 3. Постмодерна соціологія (З.Бауман). 4. Ідентичність. Походження сучасної теорії ідентичності: Е.Еріксон. 5. Осмислення ідентичності І.Гофманом. 6. Класифікація ідентичності за джерелами (С.Гантінгтон). 7. Проблема ідентичностей у А.Піццорно.	2		Раз на два тижні
	Тема 8. Основні парадигмальні настанови сучасних соціологічних дискурсів План 1. Соціологічні теорії гендеру. Фемінізм. Гендерна нерівність. Феміністська соціологічна теорія. 2. Глобалізація. Підходи до осмислення: З.Бауман, М.Маклюен, Ю.Габермас, С.Гантінгтон, Е.Гідденс, Дж.Рітцер. 3. Інтимність та публічність (Е.Гідденс). 4. Глобалізація та американізація. (Глобалізація та європоцентризм. Проблема «Схід/Захід». Інтернаціоналізація. Мультикультуралізм та відмирання ідеї нації). 5. Прогностичні погляди на соціологію. Пророцтво кризи (А.Гоулднер).	2		Раз на два тижні
	Тема 10. Систематизація соціологічних теорій сучасного українського суспільства План 1. Створення системи моніторингу соціальних змін. 2. Концепція моніторингу соціальних змін (Н. Паніна та Є. Головаха). 3. Концепція подвійної інституційної системи (Н. Паніна та Є. Головаха). 4. Концепція агентів соціальних змін у суспільстві нестійкої інституційності (О. Злобіна). 5. Концепція соціальної ідентифікації українського суспільства (В. Тарасенко, О. Іваненко), 6. Концепція соціологічного підходу до просторової організації суспільства (І Кононов),	2		Раз на два тижні

	7. Концепція субкультурної варіативності українського соціуму (Н. Костенко і А. Ручка). 8. Концепція системної кризи українського суспільства (М. Шульга). 9. Концепція соціально-адекватного управління (В. Бурега). 10. Концепція «кримінальної революції» в Україні та «кримінального суспільства» (І. Руценко). 11. Концепція соціального прогнозування (М. Лепський). 12. Концепція соціальної матриці (М. Шульга). 13. концепція дослідницької програми держави, що сприяє розвитку (П. Кутуєв). 14. Концепція модернізації українського суспільства (Г. Чепурко). 15. Концепція медіації та миротворення (М. Лепський).			
Разом		14		

7. Самостійна робота

№ змістового модуля	Питання для самостійного опрацювання	Кількість годин	
		о/д.ф.	з.ф.
1	Опрацюйте джерело: Тарасова О.А., Черноус Л.С. У. Бек і Е. Гідденс про суспільство ризику. Соціальні технології: актуальні проблеми теорії та практики, 2019, Вип. 83. С. 53-58. (URL: chrome-extension://efaidnbmnnnibpcajpcglclefindmkaj/http://soctech-journal.kpu.zp.ua/archive/2019/83/8.pdf), зробіть конспект основних положень.	2	
	Підготувати теми змістового модуля 1 «Вступ до дисципліни «Новітні соціологічні теорії»	10	
2	Опрацюйте джерело: Валлерстайн І. Про поступ і перехідні епохи. Вперед. URL: https://vpered.wordpress.com/2014/04/07/wallerstein-on-progress/), зробіть конспект основних положень.	4	
	Підготувати теми змістового модуля 2 «Неомарксизм, постмодернізм та системний підхід в новітній соціології»	8	
3	Опрацюйте джерело: Купченко О. Феноменологічний аналіз соціально-політичних процесів // Вісник Львівського університету. Серія: Філософсько-політичні студії. 2011. Вип. 1. (URL: http://fps-visnyk.lnu.lviv.ua/archive/1_2016/21.pdf), зробіть конспект основних положень.	2	
	Підготувати теми змістового модуля 3 «Роль та місце феноменології, етнометодології та інтегрального синтезу в новітній соціологічній думці»	10	
4	Опрацюйте джерело: Бауман З. Зміни треба прийняти. (URL: https://zbruc.eu/node/12643), зробіть конспект основних положень	2	
	Підготувати теми змістового модуля 4 «Роль та місце феноменології, етнометодології та інтегрального синтезу в новітній соціологічній думці»	10	
5	Опрацюйте джерело: Розділ 2. Соціальні трансформації та виклики соціології XXI століття (В.В. Тачер). В кн.: Суспільна трансформація: концептуалізація, тенденції, український досвід / За ред. В.В. Танчера, В.П. Степаненка. – К.: Інститут соціології НАН України. С. 27-48. URL: chrome-extension://efaidnbmnnnibpcajpcglclefindmkaj/https://isnasu.org.ua/assets/files/books/histts/social_transformation.pdf), зробіть конспект основних положень.	6	
	Підготувати теми змістового модуля 5 «Соціологічна наука в сучасному українському суспільстві»	8	
Разом		62	

7. Види і зміст поточних контрольних заходів

№ змістового модуля	Вид поточного контрольного заходу	Зміст поточного контрольного заходу*	Критерії оцінювання та термін виконання	Усього балів
1	Опитування	Семінарське заняття 1	Повна, аргументована і логічно-послідовна відповідь на питання семінару – 5 балів . Неповна відповідь на питання, у якій відсутній один із елементів змісту – 4 бали . Неповна відповідь на питання, у якій відсутні два-три елементи змісту – 3 бали . Неповна і нелогічна відповідь, що має фрагментарний характер відбиття змісту – 1-2 бали	5
	Поточне тестування в системі Moodle	Тестові завдання за адресою в системі Moodle: https://moodle.znu.edu.ua/enrol/index.php?id=15025	Всього 10 тестових завдань. Тестові питання оцінюються: за кожну правильну відповідь – 0,5 бала.	5
Усього за ЗМ 1 контр. заходів	2			10
2	Опитування	Семінарське заняття 2	Повна, аргументована і логічно-послідовна відповідь на питання семінару – 5 балів . Неповна відповідь на питання, у якій відсутній один із елементів змісту – 4 бали . Неповна відповідь на питання, у якій відсутні два-три елементи змісту – 3 бали . Неповна і нелогічна відповідь, що має фрагментарний характер відбиття змісту – 1-2 бали	5
	Опитування	Семінарське заняття 3	Повна, аргументована і логічно-послідовна відповідь на питання семінару – 5 балів . Неповна відповідь на питання, у якій відсутній один із елементів змісту – 4 бали . Неповна відповідь на питання, у якій відсутні два-три елементи змісту – 3 бали . Неповна і нелогічна відповідь, що має фрагментарний характер відбиття змісту – 1-2 бали	5
	Практичне завдання – написати есе (письмова робота).	Тема «Теорія І. Валлерстайна і соціальні зміни в сучасному українському суспільстві» (обсягом 3-5 сторінки)	Повнота структури та змісту основних елементів аналізу за наявності власного бачення проблеми – 5 балів , Наявність власних думок, але відсутність деяких елементів аналізу – 4-3 бали . Есе поверхово розкриває зміст проблеми – 1-2 бали .	10
Усього за ЗМ 2	3			20

контр. заходів				
3	Опитування	Семінарське заняття 4	Повна, аргументована і логічно-послідовна відповідь на питання семінару – 5 балів . Неповна відповідь на питання, у якій відсутній один із елементів змісту – 4 бали . Неповна відповідь на питання, у якій відсутні два-три елементи змісту – 3 бали . Неповна і нелогічна відповідь, що має фрагментарний характер відбиття змісту – 1-2 бали	5
	Поточне тестування в системі Moodle	Тестові завдання за адресою в системі Moodle: https://moodle.znu.edu.ua/enrol/index.php?id=15025	Всього 10 тестових завдань. Тестові питання оцінюються: за кожну правильну відповідь – 0,5 бала.	5
Усього за ЗМ 3 контр. заходів	2			10
4	Опитування	Семінарське заняття 5	Повна, аргументована і логічно-послідовна відповідь на питання семінару – 5 балів . Неповна відповідь на питання, у якій відсутній один із елементів змісту – 4 бали . Неповна відповідь на питання, у якій відсутні два-три елементи змісту – 3 бали . Неповна і нелогічна відповідь, що має фрагментарний характер відбиття змісту – 1-2 бали	5
	Опитування	Семінарське заняття 6	Повна, аргументована і логічно-послідовна відповідь на питання семінару – 5 балів . Неповна відповідь на питання, у якій відсутній один із елементів змісту – 4 бали . Неповна відповідь на питання, у якій відсутні два-три елементи змісту – 3 бали . Неповна і нелогічна відповідь, що має фрагментарний характер відбиття змісту – 1-2 бали	5
Усього за ЗМ 4 контр. заходів	2			10
	Поточне тестування в системі Moodle	Тестові завдання за адресою в системі Moodle: https://moodle.znu.edu.ua/enrol/index.php?id=15025	Всього 10 тестових завдань. Тестові питання оцінюються: за кожну правильну відповідь – 0,5 бала.	5
	Опитування	Семінарське заняття 7	Повна, аргументована і логічно-послідовна відповідь на питання семінару – 5 балів . Неповна відповідь на питання, у якій відсутній один із елементів змісту – 4 бали . Неповна відповідь на питання, у	5

			якій відсутні два-три елементи змісту – 3 бали . Неповна і нелогічна відповідь, що має фрагментарний характер відбиття змісту – 1-2 бали	
Усього за ЗМ 5 контр. заходів	2			10
Усього за змістові модулі	11			60

4. Підсумковий семестровий контроль

Форма	Види підсумкових контрольних заходів	Зміст підсумкового контрольного заходу	Критерії оцінювання	Усього балів
1	2	3	4	5
залік	Виконання підсумкового тесту в системі Moodle	Питання для підготовки розміщені на платформі Moodle: https://moodle.znu.edu.ua/enrol/index.php?id=15025 Тестування передбачає обмежену у часі (60 хвилин) відповідь на теоретичні питання.	Тестові питання оцінюються: за кожну правильну відповідь – 1 бал. На проходження тесту дається 60 хвилин і одна спроба: правильно/неправильно. Кількість питань – 40. Правильна відповідь оцінюється в 1 бал.	40
Усього за підсумковий семестровий контроль				40

ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Силабус навчальної дисципліни

Шкала оцінювання ЗНУ: національна та ECTS

За шкалою ECTS	За шкалою університету	За національною шкалою	
		Екзамен	Залік
A	90 – 100 (відмінно)	5 (відмінно)	Зараховано
B	85 – 89 (дуже добре)	4 (добре)	
C	75 – 84 (добре)		
D	70 – 74 (задовільно)	3 (задовільно)	
E	60 – 69 (достатньо)		
FX	35 – 59 (незадовільно – з можливістю повторного складання)	2 (незадовільно)	Не зараховано
F	1 – 34 (незадовільно – з обов’язковим повторним курсом)		

9. Рекомендована література

Основна:

1. Ніколаєнко В. Л., Ніколаєнко С. Л., Корнілов В. С. Сучасна соціологічна теорія як предмет соціологічної рефлексії. Соціальні технології: актуальні проблеми теорії та практики. 2022. Вип. 93. С. 22–37. URL: <http://files.znu.edu.ua/files/2021/ST/ST2022n93/22.pdf>.
2. Рожанська Н. В., Дрожанова О. М., Онофрійчук О. А. Загальна соціологічна теорія : навч. посіб. Миколаїв : ЧНУ ім. Петра Могили, 2017. 336 с. URL: <http://files.znu.edu.ua/files/Bibliobooks/Inshi73/0053768.pdf>.
3. Соціальні комунікації: теорія і практика сучасної науки : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Київ, 11-12 листопада 2022 р.). Львів ; Торунь : Liha-Pres, 2022. 88 с. URL: <http://files.znu.edu.ua/files/Bibliobooks/Inshi73/0053550.pdf>.
4. Соціологія та сучасні соціальні трансформації : матеріали XIII Міжнар. конф. студ. та молодих науковців (м. Київ, 19-20 листоп. 2020 р.) / за ред. О. Вілкової, Є. Мороз, А. Ташенко, Л. Юзві. Київ : Наукова столиця, 2021. 181 с. URL: <http://ebooks.znu.edu.ua/files/Bibliobooks/Inshi67/0049451.pdf>.
5. Скворець В. О. Новітні соціологічні теорії в сучасному українському суспільстві. Епістемологічні дослідження у філософії, соціальних і політичних науках. 2025. Т. 8. № 1. С. 193-204. URL: <https://doi.org/10.15421/342523>.

Додаткова:

1. Гудзенко О. З. Концепт «інституційні зміни» в сучасному соціологічному дискурсі: практики теоретизування. Грані. 2015. № 5. С. 64–68. URL: <http://ebooks.znu.edu.ua/files/2017/skachano/grani/grani2015n5/64.pdf>.
2. Бауман З. Зміни треба прийняти. URL: <https://zbruc.eu/node/12643>
3. Валлерстайн І. Про поступ і перехідні епохи. Вперед. URL: <https://vpered.wordpress.com/2014/04/07/wallerstein-on-progress/>
4. Гуменюк Л. Й. Соціологія : хрестоматія (від першоджерел до сучасності) : у 2 х т. Т. 2. Львів : ЛьвДУВС, 2019. 544 с. URL: <http://files.znu.edu.ua/files/Bibliobooks/Inshi78/0057883.pdf>.
5. Гуменюк Л. Й. Соціологія : хрестоматія (від першоджерел до сучасності) : у 2 х т. Т. 1. Львів : ЛьвДУВС, 2019. 784 с. URL: <http://files.znu.edu.ua/files/Bibliobooks/Inshi78/0057882.pdf>.
6. Дячук А. Культуральна соціологія в контексті сучасної соціологічної теорії. Соціальні виміри суспільства. 2013. Вип. 5(16). С. 579–587. URL: <http://ebooks.znu.edu.ua/files/2017/skachano/SVS/SVS2013v5/579.pdf>.
7. Історія вітчизняних соціологічних теорій і вчень : навч.-метод. посіб. / уклад. В. В. Білецький. 2-ге вид. Донецьк : ДонДУ : УКЦентр, 2007. 136 с.
8. Історія становлення соціології конфлікту. Сучасні соціологічні теорії конфлікту. Соціологія. Львів, 2002. С. 234–238.
9. Култаєва М. Д., Навроцький О. І., Шеремет І. І. Європейська теоретична соціологія XX-XXI століття : навч. посіб. Харків : ХНУ ім. В. Н. Каразіна, 2008. 328 с.
10. Култаєва М. Д., Шеремет І. І. Західноєвропейська теоретична соціологія XX століття : навч. посіб. / за ред. В. С. Бакірова. Харків : ХНУ ім. В. Н. Каразіна, 2003. 296 с.
11. Купченко О. Феноменологічний аналіз соціально-політичних процесів // Вісник Львівського університету. Серія: Філософсько-політичні студії. 2011. Вип. 1. URL: http://fps-visnyk.lnu.lviv.ua/archive/1_2016/21.pdf
12. Мороз Є. О. Теорії соціального капіталу в сучасній соціології: методичні та пізнавальні аспекти. Актуальні проблеми соціології, психології, педагогіки. 2015. № 3(1) (28). С. 78–85. URL: <http://ebooks.znu.edu.ua/files/2017/skachano/aktualproblemspp/apspp2015v3n1/12.pdf>.
13. Осипчук А. Д. Сучасні соціологічні теорії : навч.-метод. розробка курсів бакалаврського та магістерського рівнів. Київ, 2015. 73 с. URL: <http://files.znu.edu.ua/files/Bibliobooks/Inshi78/0057875.pdf>.
14. Основні напрями сучасного соціологічного теоретизування: Пошуки шляхів інтеграції соціологічного знання. Соціологія : навч. посіб. / за ред. С. О.Макеєва. Київ, 2003. С. 370–375.
15. Полієнко В. В. Повсякденність як об'єкт дослідження в сучасній соціологічній теорії. "Шевченківська весна" : матеріали міжнар. наук.-практ. конф. студентів, аспірантів та молодих вчених, присвяч. 90-річчю з дня заснування УСНТ КУ Святого Володимира / за заг. ред. О. К. Закусила. Київ, 2008. Вип. VI, Част. I : Секції географії, соціології, філософії і політології. С. 159–160.

16. Проблеми розвитку соціологічної теорії: спільноти: суспільна уява і практики конструювання : матеріали XVI Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Київ, 18-19 квітня 2019 р.) / під ред. А. П. Горбачика, О. Д. Куценко, В. І. Судакова та ін. Київ : Логос, 2019. 240 с. URL: <http://ebooks.znu.edu.ua/files/Bibliobooks/Inshi67/0049466.pdf>.
17. Погрібна В.Л. Теоретична соціологія вчора, сьогодні, завтра: в пошуках методологічних перспектив. Вісник Національного університету «Юридична академія України імені Ярослава Мудрого». 2014. № 2 (21). С. 196-206.
18. Проблеми розвитку соціологічної теорії: суспільство та держава: 30 років незалежності України : матеріали XVIII Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Київ, 24-25 вересня 2021 р.) / за ред. Л. Малес, Ю. Савельєва, О. Боровського, А. Мельнікова. Київ : Наукова столиця, 2022. 176 с. URL: <http://ebooks.znu.edu.ua/files/Bibliobooks/Inshi67/0049445.pdf>.
19. Розділ 2. Соціальні трансформації та виклики соціології XXI століття (В.В. Тачер). В кн.: Суспільна трансформація: концептуалізація, тенденції, український досвід / За ред. В.В. Танчера, В.П. Степаненка. – К.: Інститут соціології НАН України. С. 27-48. URL: chrome-extension://efaidnbmnnnibpcajpcglclefindmkaj/https://isnasu.org.ua/assets/files/books/histts/social_transformation.pdf
21. Савельєв Ю. Соціологія в пошуках сутності сучасності : систематизація теорій суспільства модерну і модернізації. Соціологія: теорія, методи, маркетинг. 2012. № 3. С. 45–67.
22. Скворець В. О. Відображення трансформації українського суспільства в науковій свідомості. Humanities studies: Collection of Scientific Papers . 2025. № 22(99). С. 117-131. URL: <https://doi.org/10.32782/hst-2025-22-99-13> .
23. Соболевська М. О. Класична спадщина як джерело та стимул розвитку сучасної соціологічної теорії. Вісник Львівського університету. Серія соціологічна. 2012. Вип. 6. С. 203–210.
24. Соціологічна теорія: традиції та сучасність : Навчальний посібник / За ред. А. Ручки. – К., 2007. – 363 с.
25. Танчер В., Королько В. Розділ 9. Основні напрями сучасного соціологічного теоретизування / Соціологія: Навч. посібник / За редакцією С. О. Макеева. - К.: «Українська енциклопедія» ім. М. П. Бажана, 1999. С. 255-277.
26. Тарасова О.А., Черноус Л.С. У. Бек і Е. Гідденс про суспільство ризику. Соціальні технології: актуальні проблеми теорії та практики, 2019, Вип. 83. С. 53-58. URL: <chrome-extension://efaidnbmnnnibpcajpcglclefindmkaj/http://soctech-journal.kpu.zp.ua/archive/2019/83/8.pdf>
27. Фурман А. В., Біскуп В. Методологічне обґрунтування категорійної матриці сучасної соціологічної теорії. Система сучасних методологій : хрестоматія : у 4 т. / упоряд., відп. ред., пер. А. В. Фурман. Тернопіль, 2015. Т. 3. С. 38–41.
28. Чернецький Ю. Сучасний інституціоналізм як напрям соціологічного теоретизування. Соціологія: теорія, методи, маркетинг. 2003. № 2. С. 33–45.
29. Skvorets V. O. Theory of Social Change in Post-Soviet Ukrainian Society. Scientific Journal «Newsletter on the results of scholarly work in sociology, criminology, philosophy and political science». 2023. Т. 4. № 2. С. 76-93. URL: <https://sci-result.de/journal/issue/view/12>

1. Інформаційні ресурси

1. Framing Social Theory : Reassembling the Lexicon of Contemporary Social Sciences / edited by P. Rebughini, E. Colombo. London : Routledge, 2023. 174 p. URL: <http://ebooks.znu.edu.ua/files/Bibliobooks/Inshi69/0050761.pdf>.
2. From Conventionalism to Social Authenticity : Heidegger's Anyone and Contemporary Social Theory / edited by H. B. Schmid, G. Thonhauser. Cham : Springer, 2017. 278 p. URL: <http://ebooks.znu.edu.ua/files/Bibliobooks/Inshi65/0048068.pdf>.
3. Moebius S. Sociology in Germany : A History. Cham : Palgrave Macmillan, 2021. 222 p. URL: <http://ebooks.znu.edu.ua/files/Bibliobooks/Inshi65/0048050.pdf>.
4. Introduction to Sociology / E. Strayer, F. Jones, G. Scaramuzzo [et al.]. LOUIS: The Louisiana Library Network, 2022. 723 p. URL: <http://files.znu.edu.ua/files/Bibliobooks/Inshi77/0057416.pdf>.
5. Understanding Globalization, Global Gaps, and Power Shifts in the 21st Century : CCG Global Dialogues / edited by H. Wang, L. Miao. Singapore : Palgrave Macmillan, 2022. 213 p. URL: <http://ebooks.znu.edu.ua/files/Bibliobooks/Inshi69/0050677.pdf>.
6. Global History and New Polycentric Approaches: Europe, Asia and the Americas in a World Network System / edited by M. P. Garcia, L. De Sousa. Cham : Palgrave Macmillan, 2018. 352 p. URL: <http://ebooks.znu.edu.ua/files/Bibliobooks/Inshi66/0048348.pdf>.

2. Регуляції і політики курсу

Відвідування занять. Регуляція пропусків. Інтерактивний характер курсу передбачає обов'язкове відвідування практичних занять. Студенти, які за певних обставин не можуть відвідувати практичні заняття регулярно, мусять впродовж тижня узгодити із викладачем графік індивідуального відпрацювання пропущених занять. Окремі пропущені завдання мають бути відпрацьовані на найближчій консультації впродовж тижня після пропуску.

Відпрацювання занять здійснюється усно у формі співбесіди за питаннями, визначеними планом заняття. В окремих випадках дозволяється письмове відпрацювання шляхом виконання індивідуального письмового завдання. Студенти, які станом на початок екзаменаційної сесії мають понад 70% невідпрацьованих пропущених занять, до відпрацювання не допускаються.

Політика академічної доброчесності. Усі письмові роботи, що виконуються слухачами під час проходження курсу, перевіряються на наявність плагіату за допомогою спеціалізованого програмного забезпечення.

Відповідно до чинних правових норм, плагіатом вважатиметься: копіювання чужої наукової роботи чи декількох робіт та оприлюднення результату під своїм іменем; створення суміші власного та запозиченого тексту без належного цитування джерел; рерайт (перефразування чужої праці без згадування оригінального автора). Будь-яка ідея, думка чи речення, ілюстрація чи фото, яке ви запозичуєте, має супроводжуватися посиланням на першоджерело.

Виконавці індивідуальних дослідницьких завдань обов'язково додають до текстів своїх робіт власноруч підписану Декларацію академічної доброчесності (див. посилання у Додатку до силабусу). Роботи, у яких виявлено ознаки плагіату, до розгляду не приймаються і відхиляються без права перескладання. Якщо ви не впевнені, чи підпадають зроблені вами запозичення під визначення плагіату, будь ласка, проконсультуйтеся з викладачем. Висока академічна культура та європейські стандарти якості освіти, яких дотримуються у ЗНУ, вимагають від дослідників відповідального ставлення до вибору джерел. Посилання на такі ресурси, як Wikipedia, бази даних рефератів та письмових робіт (Studopedia.org та подібні) є неприпустимим. Рекомендовані бази даних для пошуку джерел: Електронні ресурси Національної бібліотеки ім. Вернадського: <http://www.nbuv.gov.ua>

Цифрова повнотекстова база даних англomовної наукової періодики JSTOR: <https://www.jstor.org/>

Використання комп'ютерів/телефонів на занятті. Використання мобільних телефонів, планшетів та інших гаджетів під час лекційних та практичних занять дозволяється виключно у навчальних цілях (для уточнення певних даних, перевірки правопису, отримання довідкової інформації тощо). Будь ласка, не забувайте активувати режим «без звуку» до початку заняття.

Під час виконання заходів контролю (термінологічних диктантів, контрольних робіт, іспитів) використання гаджетів заборонено. У разі порушення цієї заборони роботу буде анульовано без права перескладання.

Визнання результатів неформальної/інформальної освіти. Можливе визнання результатів неформальної освіти згідно Положення Запорізького національного університету про порядок визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної та/або інформальної освіти від 2025 року. Механізм визнання описано у Положенні:

https://sites.znu.edu.ua/navchalnyj_viddil/normativna_basa/polozhennya_zapor_z_kogo_nats_onal_nogo_un_ve_rsitetu_pro_poryadok_viznannya_rezul_tat_v_navchannya_zdobutikh_shlyakhom_neformal_noyi_ta_abo_nformal_noyi_osv_ti.pdf.

Комунікація. Базовою платформою для комунікації викладача зі студентами є Moodle. Важливі повідомлення загального характеру – зокрема, оголошення про терміни подання контрольних робіт, коди доступу до сесій у Zoom та ін. – регулярно розміщуються викладачем на форумі курсу. Для персональних запитів використовується сервіс приватних повідомлень. Відповіді на запити студентів подаються викладачем впродовж трьох робочих днів. Для оперативного отримання повідомлень про оцінки та нову інформацію, розміщену на сторінці курсу у Moodle, будь ласка, переконайтеся, що адреса електронної пошти, зазначена у вашому профайлі на Moodle, є актуальною, та регулярно перевіряйте папку «Спам». Якщо за технічних причин доступ до Moodle є неможливим, або ваше питання потребує термінового розгляду, направте електронного листа з позначкою «Важливо» на адресу vskvorets@cisr.zp.ua. У листі обов'язково вкажіть ваше прізвище та ім'я, курс та шифр академічної групи. Для отримання швидкої відповіді пишіть повідомлення у Viber.

ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Силабус навчальної дисципліни

ДОДАТКОВА ІНФОРМАЦІЯ

ГРАФІК ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ НА 2025-2026 н.р. доступний за адресою: https://sites.znu.edu.ua/navchalnyj_viddil/1635.ukr.html.

НАВЧАННЯ ТА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ОСВІТИ. Перевірка набутих студентами знань, навичок та вмінь є невід'ємною складовою системи забезпечення якості освіти і проводиться відповідно до Положення про організацію та методику проведення поточного та підсумкового семестрового контролю навчання студентів ЗНУ <https://lnk.ua/gk4x2wkVy>.

ПОВТОРНЕ ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІН. Наявність академічної заборгованості до 6 навчальних дисциплін (у тому числі проходження практики чи виконання курсової роботи) за результатами однієї екзаменаційної сесії є підставою для надання студенту права на повторне вивчення зазначених навчальних дисциплін. Процедура повторного вивчення визначається Положенням про порядок повторного вивчення навчальних дисциплін та повторного навчання у ЗНУ: <https://lnk.ua/9MVwgEpVz>.

ВИРІШЕННЯ КОНФЛІКТІВ. Порядок і процедури врегулювання конфліктів, пов'язаних із корупційними діями, зіткненням інтересів, різними формами дискримінації, сексуальними домаганнями, міжособистісними стосунками та іншими ситуаціями, що можуть виникнути під час навчання, регламентуються Положенням про порядок і процедури вирішення конфліктних ситуацій у ЗНУ: <https://lnk.ua/EYNg6GpVZ>. Конфліктні ситуації, що виникають у сфері стипендіального забезпечення здобувачів вищої освіти, вирішуються стипендіальними комісіями факультетів, коледжів та університету в межах їх повноважень, відповідно до: Положення про порядок призначення і виплати академічних стипендій у ЗНУ: <https://lnk.ua/QRVdWGwe3>; Положення про призначення та виплату соціальних стипендій у ЗНУ: <https://lnk.ua/3R4avGqeJ>.

ПСИХОЛОГІЧНА ДОПОМОГА. Телефон довіри практичного психолога **Марти Ірини Вадимівни** (061) 228-15-84, (099) 253-78-73 (щоденно з 9 до 21).

УПОВНОВАЖЕНА ОСОБА З ПИТАНЬ ЗАПОБІГАННЯ ТА ВИЯВЛЕННЯ КОРУПЦІЇ Запорізького національного університету: **Банах Віктор Аркадійович**
Електронна адреса: v_banakh@znu.edu.ua
Гаряча лінія: тел. (061) 227-12-76, факс 227-12-88

РІВНІ МОЖЛИВОСТІ ТА ІНКЛЮЗИВНЕ ОСВІТНЄ СЕРЕДОВИЩЕ. Центральні входи усіх навчальних корпусів ЗНУ обладнані пандусами для забезпечення доступу осіб з інвалідністю та інших маломобільних груп населення. Допомога для здійснення входу у разі потреби надається черговими охоронцями навчальних корпусів. Спеціалізована допомога: (061) 228-75-11 (начальник охорони). Порядок супроводу (надання допомоги) осіб з інвалідністю та інших маломобільних груп населення у ЗНУ: <https://lnk.ua/5pVJr17VP>.

РЕСУРСИ ДЛЯ НАВЧАННЯ

НАУКОВА БІБЛІОТЕКА: <https://library.znu.edu.ua/>. Графік роботи абонементів: понеділок-п'ятниця з 08.00 до 16.00; вихідні дні: субота і неділя.

СИСТЕМА ЕЛЕКТРОННОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАВЧАННЯ ЗАПОРІЗЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ (СЕЗН ЗНУ): <https://moodle.znu.edu.ua/>.
Посилання для відновлення паролю: <https://moodle.znu.edu.ua/mod/page/view.php?id=133015>.

ЦЕНТР ІНТЕНСИВНОГО ВИВЧЕННЯ ІНОЗЕМНИХ МОВ: <https://sites.znu.edu.ua/child-advance/>.